

HATTEN PASSET: Isabella Blow gikk ingen steder uten hatt, gjerne en som dekket deler av ansiktet. En ny utstilling ved Somerset House i London, som åpner denne måneden, viser frem hele den bemerkelsesverdige garderoben hun etterlot seg.

MOTENS *superhelter*

Snåle hatter, umulige snitt og usannsynlige hårfrisyrer. Motebransjens mektigste følger ikke selv trendene, men går sine helt egne veier. De er superheltene som redder moten, skriver forfatter og journalist **Mari Grinde Arntzen**.

tekst Mari Grinde Arntzen

HUN BRUKTE JOGGEBUKSE hjemme hun også. Det var bare det at Isabella Blow var gullfarget og i skinn. Den britiske moteredaktøren, stylisten og eksentrikeren sov med hatt selv når hun reiste med fly. Og hatten var alltid rar. Om det var en japansk miniatyrhage, en plasttallerken, eller en død fugl som tronet der oppe – Blow gikk ingen steder uten sitt signaturplagg, en hatt laget av vennen Philip Treacy.

For første gang siden hun drakk ugressmiddel og døde i 2007, stiller Somerset House i London ut arven etter Isabella Blow. Da den både omfattende og kreative garderoben hennes sto i fare for å bli auksjonert bort bitvis i 2010, kjøpte Blows venninne Daphne Guinness rubbel og bit. Moteikonet, musen og kunstneren ville bevare den komplette garderoben etter «Issy», som Guinness kaller henne. I vinter låner hun den ut til utstillingen Isabella Blow: Fashion Galore!. I Guinness' øyne utgjør Issys klær og hatter til sammen et kunstverk. En arv som kan inspirere og hjelpe nye generasjoner videre. For de rare mote-skruene har en jobb å gjøre. De er motebransjens superhelter. De blåser nytt liv i motebildet når det trengs og redder industrien fra stillstand og død.

ARVEN. – Isabella Blow gjorde verden mer levende og etterlot seg spor av farger for hvert skritt hun tok, har Daphne Guinness sagt om venninnen. Men det skal være sikkert at Guinness gjør også. De siste årene har den velbeslåtte bryggeri-arvingen gått med oppsatt hår i sort-hvitt à la Cruella de Ville. Klærne, og for ikke å glemme skoene, er avantgardistiske og gjerne fra motehuset Alexander McQueen. Den avdøde britiske motedesigneren var Guinness' beste venn og det var

Blow som oppdaget han som masterstudent i sin tid. McQueens avgangskolleksjon ved Central Saint Martins College of Arts and Design gjorde et så sterkt inntrykk på Blow at hun kjøpte hele kolleksjonen selv om hun var blakk. «Klærne beveget seg som fugler», var Blows forklaring på det. Onde tunger vil ha det til at McQueen svek henne kort tid etter, da han ble ansatt som sjefsdesigner for Givenchy. Blow ble glemt i avtalen og fikk aldri den økonomiske takken hun fortjente for å ha vært en døråpner for ham. Historien endte lik en skillingsvise. McQueen begikk selvmord tre år etter Blow.

I dag er Philip Treacy en av verdens mest kjente hattemakere og designer for Lady Gaga og flere europeiske kongehus. Treacy takker Blow for at hun gjorde ham til den han er i dag. Daphne Guinness er blitt et verdenskjent stilikon i krysningspunktet sci-fi-dronning og en noe mer elegant versjon av damen alle dalmatinere bør se opp for. Men Guinness legger heller ikke skjul på hvem som står bak forvandlingen hennes. Det er Lee Alexander McQueen. Og det interessante er at Daphne Guinness – som Isabella Blow – ligger milevis unna motebildet. De er blant motebransjens mange fanebærere som likevel ikke følger moten selv.

PÅFUGLENE. Anna Piaggi var journalist i italienske Vogue, sminket som en narr fra Solkongens hoff, med blått hår, stokk, hatt og en miks av haute couture og street wear. Piaggi døde i fjor, 81 år gammel, men ble ansett som et geni innen trendspotting helt frem til sin død. Suzy Menkes er ledende moteskribent i International Herald Tribune og en av motejournalistikkens mektigste og mest respekterte penner. ▶

«De som styrer moten er ofte eksentriske, og de føler den ikke selv. De ser ikke ut som alle andre, men er likevel med på å bestemme hvordan andre skal se ut og setter standarden for hva som er normalt.»

Menkes har så langt Googles bildedekning hatt en pannelugg som står rett opp for så å ende i en slags fold ned mot toppen av hodet, ikke ulik den ulykksalige luggen Cameron Diaz får etter en misforståelse rundt hårgelé i filmen *Alle elsker Mary*. Iris Apfel – pensjonert interiørdesigner, stilikon og selvutnevnt it-girl – ble kjent for sin maksimalistiske stil først mot slutten av 2000-tallet og inspirerte motebildet vinteren 2011, det samme året som hun fylte 90 år. Smykkene hun bærer er store og mange, og samlet kan de muligens måle seg med hennes egen kroppsvekt. Apfel har også store runde briller, virkelig store briller, på størrelse med tallerkener. Og slik kunne vi fortsatt med å ramse opp underlige og mektige personer i motebransjen. Selv de som skaper klesskiftene – designerne selv – kan se eksentriske ut og være tro mot én stil år etter år. Karl Lagerfeld, sjefsdesigner for motehusene Chanel og Fendi, er motebransjens kanskje mektigste figur i dag. Lagerfeld elsker tørrsjampo og samler alltid det hvite håret sitt i hestehale. 80-åringen har også i årevis brukt hvit skjorte med ekstra høy og kvelende stram krave, smale bukser og dressjakke, samt mørke solbriller og hansker uten fingre. Det som rører seg på catwalken, har ikke skapt noen bevegelse i hans egen stil.

Motebransjen har også sine løse kanoner. De som ved første øyekast kan se streite ut, men som plutselig står der i noe rart. Slik som Marc Jacobs – en i utgangspunktet pen herremann og sjefsdesigner for de ellers så stilsikre motehusene Louis Vuitton og Marc by Marc Jacobs, som plutselig står der i gjennomsløst sort blondedekjole med hvite underbukser under og bunadsko til. Eller en rosa piquekjole fra Lacoste.

De som styrer moten er ofte eksentriske, og de følger den ikke selv. De ser ikke ut som alle andre, men er likevel med på å bestemme hvordan andre skal se ut og setter standarden for hva som er normalt.

JORDEN KALLER. «Kommunikasjon,» er forklaringen skodesigner Manolo Blahnik kommer med. I hans øyne var venninnen Anna Piaggis look motivert av et ønske om å kommunisere. Når Piaggi kledde på seg, var det for å snakke med dem hun skulle møte gjennom sin egen fremtoning. Da hun skulle bli fotografert av en britisk avis stilte hun i en hatt med bilde av prins William på. Den var veldig avis, mente Piaggi. Hva hun ønsket å uttrykke da hun kledde seg som fiskerkone med to døde duer hengende om halsen på et Karl Lagerfeld-ball, vet ingen. Men New York Times-fotograf Bill Cunningham – også han en moteskue – kaller det italienske stilikonet for en poet med klær.

Cunningham tyr selv til enklere virkemidler. Han sykler rundt på en gammel doning i tykkeste Manhattan-trafikken i en enkel blå arbeiderjakke – den samme som gatefeirerne i Paris bruker. Samtidig regnes

80-åringen som ukentlig rapporterer om gatemote og kjolene i sosietetslivet for New York Times, som en av de viktige trendspotterne i dag. Bill Cunningham er asketen i pyntens samsara.

Kanskje er det et ønske om å frigjøre seg fra nettopp denne samsaraen som driver dem. Å stå stille når moten hele tiden skifter blir muligens et hvileskjær eller en måte å skille seg ut på når alle hermer etter hverandre. Norges nå avdøde motedronning Kiki Sørums fikk klippet den sorte bobsveisen sin hos Vidal Sassoon i London for så lenge siden at ingen husker henne uten. Frisyren beholdt hun livet ut. Den samme fastlåste stilen kjører verdens mektigste moteredaktør, Anna Wintour i amerikanske Vogue. Den fønede bob-en hun har i dag, er den samme som da hun ble ansatt som sjefredaktør for 25 år siden.

Mens moten raser fremover, står ikonene fjellstøtt i sin signaturstil. Hvordan klarer de å skape mote da?

FYRTÅRNET. En gang var de rike og velansette i The Hamptons. Nå var Little Edie og moren fattige. Huset var en rønne, hagen et vilnis og livet noe de levde i tosomhet. En dag sto dokumentarfilm-skaperne Albert og David Maysles nede i hagen. Møtet endte i en dokumentarfilm om livet til damene. Foran kameraet sang, danset og kranglet mor og datter, og Little Edie skiftet fra det ene antrekket til det andre. Selv om hun var godt voksen, kledde hun på seg som et barn. Little Edie brukte skjørt på hodet, badedrakt som kjole og gjorde hver dag til et moteshow. Filmen kom ut i 1975, så ble det stille. Helt til 2006. Da var vårkolleksjonen 2007 fra motehuset Prada inspirert av Little Edies stil og lek med klær. Den en gang så underlige Edie – hun som folk snudde seg etter på gaten – var plutselig blitt fin. Nå ville de kule herme etter henne.

1. MOTEPOET: Anna Piaggi var skribent og redaktør i italienske Vogue. Hatt og spaserstokk var hennes faste tilbehør. I november kan du se over 800 av hattene hennes utstilt på Palazzo Morando i Milano.

2. LUKSUSBOHEM: Bryggeri-arvingen Daphne Guinness er både kunstner, moteikon, filmskaper, muse og filangrop. Ikke minst er hun kjent for sin høyst individuelle stil, som har inspirert blant annet Lady Gaga.

3. KONGENS UNIFORM: Chanel's sjefsdesigner Karl Lagerfeld er en av motebransjens mektigste, og er med på å skape nye trender hver sesong. Selv har han kledt seg på mer eller mindre den samme måten i flere tiår: Med hestehale, høy krave, solbriller og hansker.

4. SIGNATURSTIL: Britiske Suzy Menkes er en av motejournalistikkens nest respekterte skribenter, og er moteredaktør i International Herald Tribune. Pompadour-luggen har lenge vært hennes kjennemerke.

5. MER AV DET GODE: Få klarer å få store briller og smykker til å se så bra ut som det amerikanske tilikonet og designeren Iris Apfel.

«De moteriktige trenger noen som kan inspirere dem og som de kan herme etter. Derfor er skrullene motens superhelter som redder industrien fra stillstand og død. De lyser opp veien for alle de andre som følger etter.»

Foto: Mario Testino

LADY IN RED: Den røde leppestiften var en av Isabella Blows signaturer, i tillegg hodeplaggene. Hun ble begravet med en hatt fra vennen Alexander McQueen.

Dette er et prinsipp innen mote: Hvis moten skal finnes, må noen tørre å skille seg mer ut enn andre. De moteriktige trenger noen som kan inspirere dem og som de kan herme etter. Derfor er skrullene motens superhelter som redder industrien fra stillstand og død. De lyser opp veien for alle de andre som følger etter. Vi som er mest komfortable med å likne på hverandre, og som til nød hermer etter de tidsriktige. Det er slik mote blir skapt.

De rare utfordrer de visuelle rammene i verden. De er det friske vannet som skyller inn med bølgene og tilfører havet noe nytt.

RUSTNINGEN. Motebransjen kan noen ganger se ut som et galehus. Og det er den kanskje også. For er det ett sted i verden de som er eller føler seg litt annerledes kan bli akseptert og til og med hyllet for sin originalitet, så er det i motemiljøet. De som ikke passer inn i det konvensjonelle livet ellers, kan i det minste få løsne litt på snippen her. Brad Goreski, tidligere assistent for superkjendisstylisten Rachel Zoe, reflekterer i selvbiografien sin *Born to Be Brad* over nettopp dette, alle taperne som søker seg til motebransjen. Ifølge Goreski er den full av slike, inkludert han selv. De som ble ertet eller satt stille for seg selv i en krok som barn. De som var altfor høye og tynne, fulle av kviser eller lekete med Barbie som gutt. Moteverden er ikke bare et sted der det visuelle slippes fri, den er også et fristed for de som ikke klarer å passe helt inn.

– Etter hvert som jeg ble eldre og så hva som skjedde i verden, innså jeg at den ikke var noe hyggelig sted å være. Og jeg tenkte: Vi trenger en rustning, har Daphne Guinness sagt.

For henne er ikke utseendet bare en uttrykksmåte, men også et skall som beskytter mennesket. Antrekket blir som et stativ som holder

den myke menneskekroppen oppeist. Et ekstra skjelett vi bærer utenpå kroppen selv, for gjør oss sterke.

Fotografen Bill Cunningham strekker strikken enda lenger. Han mener moten er en livline ikke bare for de rare, men for alle mennesker generelt.

– Moten er rustningen som gjør at vi overlever hverdagen, har han sagt.

Den er også en måte å dekke til det stygge på. Det man ikke vil vise eller som ikke tåler dagens lys. Det siste antrekket Isabella Blow ble portrettert i var en rustning. Etter fotoopptaket kjøpte hun ugressmiddel på veien hjem. Blow hadde slitt med depresjoner i flere år, og i det siste hadde hun flere ganger prøvd å gjøre det slutt. En av de store sorgene i livet hennes var at hun ikke fikk barn. «Vi var som to eksotiske frukter som ikke kunne forplante oss videre», skal hun ha sagt om seg selv og ektemannen Detmar Blow. Detmar på sin side beskriver Isabella som et tre uten røtter. For selv om Isabella Blow inspirerte og hjalp andre til å finne en plass i motebransjen, fant hun aldri feste i livet selv.

Da Blow var fire år gammel så hun lillebroren drukne i en dam på familiens eiendom. Da moren hennes innså at sønnen hennes som lå livløs i gresset ikke ville våkne igjen, gikk hun inn i huset og tok på rød leppestift. Isabella Blow var plaget av skyldfølelse over dødsfallet resten av livet. Hun gjorde som moren: Gikk ingen steder uten rød lepper. ☒

Isabella BLOW: Fashion Galore! vises på Somerset House i London fra 20.11.2013-2.3.2014. Kilder: Vanity Fair, D2, Somerset House, «Bill Cunningham New York» av Richard Press (2010) og «Daphne Guinness: Undressed» av Brennan Stasiewicz (2011).